

Vas'a Veikki

Eloksen dorogat

VALLITUT RUNOT

PETROSKOI
"PERIODIKA"

2003

ББК С (Карел)
V35

*Издание осуществлено за счет средств
Государственного комитета Республики
Карелия по делам национальной политики
и Общества финской литературы
(Финляндия)*

*Автор благодарит за литературную
консультацию и редактирование
члена Союза писателей России
Александра Лукича Волкова
и за подготовку книги к печати
Елену Анатольевну Куронен*

На вклейке репродукции картин
художника Б. К. Кукшиева
Оформление Н. В. Трухина

© В. Вейкки, 2003
и Б. К. Кукшиев, 2003
ISBN 5-88170-102-X и Н. В. Трухин, оформление, 2003

ALGUSANA

1980-vuozien, konzu runoilii Vladimir Brendojev ruadoi kauniskirjutusfondan edustajannu, häi saneli minul, kui ükski nuori runoniekku oppiu kirjuttua runuo livvin kielel. Müöhemi, jo Aunukses eläjes, Brendojev ozutti sen kirjuttajan – Vasilii Ivanovan runuo. Meni vie vähäine aigua, dai iče runonkirjuttai tuli kirjailijoin liittoh omien runoloin kel. Minä nevvoin kohendua erähii kohtii da ottua valehnimi, sendäh ku Karjalas jo on kirjuttai Vasilii Ivanov, kudai kirjuttau ven’akse. Mustan, nimi oli otettu silloi “Vas’a Veikki”. Muga algavui uvven karjalankielizen runoilijan kirjutuselaigu.

Vas’a Veikki kuuluu, nenga sanuo, hil’l’aizien runoilijoin joukkoh. Runoilii maltau vähäl sanal sanuo kai, midä hänel on südämes.

Ajattelen, hänen runot suahah lugijoin lämmän vastavuksen.

Armas Mišin,

Karjalan kirjailijoin liiton johtokunnan paginanvedäi

*Minun armahien
muaman Vera Aleksandrovna Ivanovan
da vellen Genuadii Savel'evič Ivanovan
mustokse*

ARMAS KODI, ARMAS RANDU

ÜÖN IKKUN

Üön ikkunas iččie ma näin.
Üön ikkun – gu zirkalon pindu...
Sen ikkunan murendan käil,
Da lasken sit pertilöih linduu.

Üöt pimiet on. Üksinäh ma.
Gu hukkuine, olen ma pertis.
On armotoi muamattah mua,
Ma huondestu vastuan jo ehtis.

Üön ikkun on vastalpäi müös,
Üön ikkun – gu süvähkö kaivo...
Ga väzüttäü üksinäh üös,
Da kai minä üölöih niih kaimain.

KODIRANDU

Kus on sinun Kodirandu? –
Karjalaine, sanos!
Kemi? Kiži? Pitkätrandu?
Toinah kaunis Anus?

Ei go sinun Kodirandu
Ole suari Rusko?
Mi sie miestü muah on pandu –
Nügöi et jo musta.

Ken on sille armas velli?
Kelle annoit kielen?
Kelle nimen? Sano vellin.
Iče kaimait mielen.

...Päivännouzus kaunis rusko.
Buite čoma rouzu,
Sinä maguat – mieles tusku,
Karjalaine, nouze!

Mustat sinä “Kalevalan”
Muailmale lahjoit?
Kenbo nügöi keroih valau?
Et voi löüdiä agjoi?..

Omua ičcie et jo musta,
Karjalainerukku...
Nouze teriäm, pölüt puista,
Kodirandua ukkua.

Vuottau sinuu hiilau huoli,
Atkalas on mua jo...
Vai jo sinä hädäh kuolit?
Unohtitgi suajan?..

MINUN KODI

Minun kodi – Karjalan mua,
Minä hengis – Karjalan vuoh.
Tahtoin sevota Karjalan ties –
Kodirandaine on minun ies.

* * *

Ühtes olles toraituttau,
Eriže – jo itketüttäü.
Oma randu – valgei koivu,
Armas kodi – hengel hoivu.
Armas kodi – oma mieli,
Armas randu – oma kieli,
Vieras čuppu – muarju kargei,
Oma čuppu – suolu magei...

KARJALAN UKRAINU

Karjalan Ukrainu – Anuksen piiri:
Kazvoigo pelvastu, kazvoigi ruis...
Töllötäh peldoloil näl'gäh kai hiiret –
Ohto da turbehet vaihtettih ruis.
Oli aigu – kodinižu magei suus,
Herneh, kagru, ozru – oma mieli...
Üksi rippuu varoinpöllätüs,
Kaččou ümbäri peldoloin piäle.
Hüvin kai eletti hieruloin rahvas:
Maido gu kannates, ruahto da voi...
Suovattoin huondeksil taiginas tahtas,
Süömizet mejän kai hävitti koi?..
Tuli aigu: kodinižuu ei ole suus,
Herneh, kagru, ozru – laukas osta,
Maiduo hierus nähtäh kerdu kuus,
Kunne miehil külis voinnou juosta?..

ANUSJOGI

Anusjogi – Anuksen suoni.
Olit sa vägeü kevättü joga.
Kuolendua vaste olet sa huono,
Vezi – ei vezi, on se gu loga.
Anusjogi – kalastua sua ei,
Töllöttih kalat, happani vezi.
Min periä ollou kuivattu suohut,
Jogi gu oja kuivanuh kezil.

KARJALA

Taivahankarvaine järvi,
Valgiensinine taivas.
Olet sa, Karjalan randu,
Üksinäh muailmas kaikes.
Ruskottau taivahanrandu,
Kallehem et lövvä muadu.
Ken ollou muan tänne pannuh?
Olis vai eliä da ruadua!
Lapsii vai kazvattua olis!
Koskis vai ei meidü soda!
Karjala sualehet andau,
Sinä vai näbiesti ota...

SAMVUARU

Ikkunat hiestüttih –
Samvuaru kiehuu.
Čuajule piästettih
Karjalan miehii.
Karjalan rahvastu
Uruannu pietäh.
Karjalan sualehet
Muijale vietäh...

ILMU

Ikkunan avuan –
Ilmu sagei.
Ilmazen ijän
Ilmuttu juon.
Koivuloin keskes
Ilmu magei –
Lennelläh linduzet
Ikkunan tuan...

MALITTU

Ei pie minul kuldua,
Suurii ei pie rahoi.
Anna minul mieldü –
Ei vai mieldü pahua.

Anna minul välliä,
Elostu da ozua.
Älä anna hălüü –
Anna päivännouzuu.

Midä minä muailmal täl püzün?
Hüvän mielen ammui viinah join.
Minä voizin omal ičel küzöö,
Vaiku viinu hengen miehel söi.
Runot ollah paperih jo pandu,
Tirpau niilöi paperi vai ei?
Olis lähem kaunis oma randu,
Tulis sitgi ihalmo müös meih.
Konzu tahtot sinä ilmua nähtä,
Sebiä kaikkii – ijän mennä voit.
Vieras čuppu atkalua ei vaihta,
Vieras randu – omat eula koit.
Anna kestän kodvan vierasrannal,
Hengi minun omal rannal on.
Jugien ozan muailmas ma kannan,
Kui vai sidä kodvan tirpua voin...

HUONDES

Huondestu hüviä,
Armahat rahvas!
Huondeksel puhtas
Sinine taivas,
Azetui tuuli –
Päiväine nouzou,
Pajattau lindu,
Halvastau rouzu...

KEN SANOU?

Ken sanou: pahaluarduine elos,
Se iče pahaluarduine mies.
Se ainos pidäü pahan sanan kerois,
Se omii sorkii kastua varuau vies.
Ken sanou: pahaluarduine elos?
Kai lükkiä kielas, kielaskukki pois!
Roih vie ruistu, ozrua mejän pellos,
Roih vie ozua armahazes kois!
Ken sanou pahua – händü ei pie uskuo,
Ken azuu vihua – sidä Jumal nägöü.
Vie joga päiviä nouzou kaunis rusko,
Vie joga keziä igiä jatkau kägöi.

ON'KULA

On'kula, On'kul! Armas minun hieru!
Kui sinä elät, kui sinä voit?
Mustat, minuu sai tiä čoma Hiloin Vera? –
Oli sinus saduu, lujat oldih koit.
Abuu oli kaikis – rahvas oldih hüvät,
Kerävüttih ehtil, pajo loitton lendi.
Paras oli aigu, päivät oldih pühät,
On'kul euluh pieni, hierus eli hengi.

MUČOI

Avai Pohjola veriän oman,
Hoivu hengele minun rodih,
Tütön taričči minule čoman –
Neičoin mučoinnu toin omah kodih.

ATKALAS

Rippuu hurstine flavunnu nuoral,
Perti... Pihal on määrräččü siä.
Minuh üö kaččou silmännü hurual,
Painelou alahpäi üö minun piän.

Tippuu käästäti. Kubizou aigu.
Kaži brusakkua tabailou pois.
Hüväs elokses, mielettäh vaigu
Lähtin vierahah omas ma kois.

Istun ruavottah – kormanis loukko.
Kuibo dengattah liikkuo ma voin?
Olis tartuohäi kus tahto joukkoh –
Löüdäs dorogu armahan koin.

IIVAN DA MARJA

Mindäh ei voi naija Iivan?
Mistöi Iivan üksin hierus tua?
Ülen rakas Iivan viinah,
Eläü Iivan ühten viinan tuan.

Marja ažno ei ole leski.
Vaigo Marja lapsen pienen sai...
Kembo heijän tungiheze keskeh?
Čomah ozah tungi redukäin.

Viinan selläl oli Iivan,
Marjua mieles pidi mustu mies.
Ei voi piästä Iivan viinas,
Mustu lükkäi Marjan keski ties.

Viizas oza, elos jugei:
Iivan ielleh hierus viinua juou;
Marjan elos ülen muigei,
Marja tavas mustua lastu lüöü.

ELOKSEN DOROGAT

SOLMI

Elos sinun solmitoi,
Minun elos solmikas,
Opin sinuu solmita –
Iškit pletil solmikas.

Vuvvet minun juostah edeh,
Omii päivii joute pieksän...
Ei vai kurgi tulluh kädeh,
Sitgi iäres lendi piäsköi.

Elos minun – harmai tukku,
Nelliäkümmen terväh tabuan,
Loitton eläü akku-rukku,
Minä omua čakkuan tabua.

Lähtin koispäi suamah kuldua,
Üölöil näin ma pahua undu:
Kačon üläh pilvis poikki –
Rebieü aiven, kus on hoikku...

OZATOI

Roindupäivü minun keviäl,
Kezäkuul sit maman sebäi
Minun tuatto.
Sebäi muaman, iče lähti,
Ühten vuitin toizeh vaihtoi –
Mama vuottau...

Vuottau vuvven, vuottau toizen, –
Minä iče vuottua voizin
Čomua vaimuo...
Oli minul kaunis vaimo,
Mučoin sen ma iče kaimain.
Kus on aino?

Armas aino jännüh kodih
Paha mieles minul rodih.
Vuitis omas
Lähtin koispäi mentie kunne,
Piäh ei tule nügöi undu –
Eroin ozas...

LUNDU JO VALII
DOROGAN PIÄLE

Lundu jo valii dorogan piäle,
Ei vai se ole minule mieleh.
Uvvessah olis kiänüttiä aigu,
Hengele atkal, atkalua – taigin.

Kui olis piästä? Kingei on eliä!
Mindäh en kuunelluh muamua da vellie?
Ozutti kokoin pohjola suuren –
Čuaju jo vilustui, leibü on muureh.

Müös pidäü lähtie dorogu-matkah,
Üksinäh matkustua on ülen atkal.
Konzu vai Jumal parandau ozan –
Hädiä – gu lundu, vallittu oza.

Olgupiäle heitä käzi,
Minä pitkäl matkal väzüin.
Voit, ga anna mille vägie,
Jespäi on vie korgei mägi.
Tuanpäi jiännüh libei matku
Üksin eliä ilmal atkal.
Joga üödü vihatuulet,
Lujas mustos – sinun huulet.
Minä puaksuh atkaloičen,
Küünäl tartuu silmih toiči.
Laske piäsköi ravei eččoh –
Tüönän viestin sinun senčoih.

PAGIN

– Kuibo elät?
– Voizin parem!
Suitan uuttu riähkiä müös.
Vastain keviän.
On jo lämmem,
Vaiku muata en voi üös.

– Ongo jugei?
– Oli kaikkie!
Nišku tirpau, kandau piä.
Itkie – huigei,
Kummua – taigin,
Joga vuottu märgü siä.

– Kuibo pereh?
Kui on vaimo?
– Muçoi matkas bokkah jäi...
Tulou edeh
Se, min kaimain,
Maguat – unis koskou piän...

LINNAN ELOS

Puoli linnua viinua müöü,
Toine puoli viinua juou,
Üksi puoli kuldua suittau,
Toine puoli kalmah puuttuu.

Eräs eläü varrastandal,
Eräs koispäi ruuttua kandau,
Üksi ijän velgua suittau,
Toine revus knjuazih puuttuu...

KUMMU

Enne elin pienes hierus,
Olin ülen suuri mies.
Nügöi elän linnas suures –
Mieldü eule minul piäs!
Eigo ole kummu?

VÄGEVÜ ČUAJU

Kaivoh heitän reengin,
Tabuan kaivos vettü,
Konzu tulou ehtü,
Täütän čuajul hengen.
Vägeü čuaju mieleh,
Suonih ližiäü verdü,
Opi čuajuu kerdu –
Unohta et ielleh.
Mibo se on čuaju,
Konzu Moskou nägüü?
Olla pidäü vägeü –
Sit voit vägie suaja.
Kaivoh heitän reengin,
Tabuan kaivos vettü,
Konzu tulou ehtü,
Čuajul täütän hengen.

PAJU

Itköö paju joven piäs,
Sordi vedeh iänen...
Minä istun sinun ies,
Oman kaimain mielen.
Juoksou pilvi taivahas,
Vačas vihmua kandau,
Viego kodvan istut täs?
Vihmu alah painau!
Tule minun rinnale,
Meidü paju peittäü.
Älä kastu vihman al,
Pajun alle heittäi.

ADAMAN TIÄHTET

Adaman tiähtet jo ammussah taivahas
Kačotah Jumalan silmil.
Kačotah mittuine elaigu rahvahas –
Vačalleh ken, vie ken – siivil.
Adaman tiähtet – se Jumalan pandavus,
Pandavua sidä et heitä muah.
Muailmu mejän – rahvahan kandavus,
Kestämmö kaikin Jumalan vuoh.

RIÄHKÜHENGI

Kuronen Lenale

Jugei on astuo talvizes läbi,
Pakkaine kova kiinittäü väit.
Koispäi ma lähtin – hengele abei,
Uvvessah tulla säristäh käit.

Kirikös minuu vuottau jo pühä,
Prostiugo Jumal minuu vai ei?
Riähkättäh eliä – se olis hüvä,
Riähkättäh jiäjä – olis o’kei...

TUULI

Tuuli, tuuli. Puhuu tuuli.
Vägeü tuuli voittau kai.
Lod’d’at meres, minä kuulin,
Sordau vedeh ühtel käil.

Tuuli vihman pilvis keriaü,
Meres tüünii liikuttau.
Egläi armo, huomei – äräü,
Omil kobril viuhkuttau.

PIÄSKÖI

Viego hätken redusovis
Vierasrandua jalloil pieksän?
Kodih piästä hüvä olis,
Tuoshäi viestin koispäi piäsköi.

Kui sie ollah minun omat,
Ongo terveh armas muamo?..
Kävelendiä sorkat kovat,
Hengittiä on hengi huono.

Tule piäsköi mille abuh,
Omil siivil leikkua taivas,
Istoi ikkunalluo saduh,
Sano, kui sie mama armas...

ELOKSEN DOROGAT

Konzu seguot eloksen dorogoih,
Konzu et tiijä, midä roih ielleh,
Älä keria ümbäri kolhozua
Eči dorogu ičelles mieles.
Älä kiirehtä – kiirehes kiini,
Älä ennenpäi kiiselii piere,
Koufeidu rüüppiä, älä juo viinua,
Artelis pahas pagie sa iäres.

KIINI

Hambahat ollah kiini,
Igenet ollah salvas.
Silmäzet nügöi itkus,
Hätkengo tirpau rahvas?

Herroile andua kol'l'u
Korvale ammui pidäü.
Hengittiä pahoi tulou,
Sanokkua, herrat, mindäh?

KURJAN VUITTI

Kurju seizou – lakki käis,
Jugei oza silmis nägüü.
Mečäs iäni kuuluu kägöin,
Kirko...
Kalmat...
Ristat väis.

Kurjan vuitti – seizuo täs,
Toinah leibiä ken vie andau.
Suurdu hädiä piä se kandau,
Murčiu lakkii kurju käis...

Mustu kivi hänen ies,
Tippuu küünäl kurjal silmis.
Kaččou päivü poikki pilvis,
Atkal seizou kurjumies.

Atkal seizou pihamies,
Leiväs tuači kivi pandu.
Vois häi čento korvah andua,
Segin olis parem piäs.

Mugai minä: mieles piin,
Vuotin sinus, rakas, üödü.
Vaiku nügöi hengi süödü,
Minä sinuu suvaičin...

Seizon minä – pal'l'as piä,
Oza minun – kurjan vuitti,
Sinuh nälläs ma, gu kutti,
Unis sinuu mieles pien...

AIGU

Tämä päivä loitton on:
Mieles piin ma tävven üön –
Hüvä algu!
Pielus nügöi niškan al,
Kova muata joga üöl –
Paha aigu!
Egläi olin mustu mies,
Oli tukkua minun piäs –
Hüvä aigu!
Nügöi tukat lähteih pois,
Et pie niidü omas kois –
Paha algu!

Viego hätken tõlmän mual,
Viego tullou tüttö üöl –
Hengen valgau?
Viego kestäü suappai suol,
Viego Sündü heittüü mual
Andau alguu?..

Pardu kazvau ravieh,
Tukat valletah.
Tartuu hammas magieh,
Huulet halletah.
Hüvin tahtoin eliä,
Vierasrandua näin.
Ainos čakkain vellie,
Humal otti väin.
Kolmekümmen vuottu
Nügöi minun ies.
Midä hüviä vuottua –
Olis mieldü piäs.

ILMAN KOULU

Tukat ollah valgiet,
Hengi lähtöü pois.
Tartus hammas magieh,
Eliä muga vois.
Hambahii ei ole,
Igenet vai suus.
Jugei ilman koulu –
Opastu et kuus.

EKSPROMTU

Konzu olet rahas,
Sit vai olet rakas.
Et nikunne paku,
Suvaičcougi akku.
Ei vai roinne rahua,
Vuottua pidäü pahua.
Pakut süväh kaivoh
Älä kačo vaimoh.

HÄDÄ

Älä eči viärüniekkua
Ven'alazien keskis.
Ven'a iče gor'aniekku –
Ei voi piästä riähkis.
Valdu Ruseis eule ven'an,
Ruseis on vai hädiä.
Ven'alazel d'ai vai iäni,
Kudai pajoh pädöü.
Huikkua pajuo, ven'alaine,
Lükkiä viinu iäres!
Sille abuh karjalaine,
Olgua hüväs mieles.
Kudai menöü ühtes igä?
Ühtes piettö stroikkua,
Toine toizeh eule viga –
Mugai ielleh roikkua!

* * *

Joga kielen runos oma Puškin,
Joga kuvas Šiškin, Levitan.
Joga armies nekrutoil on puuškua,
Joga Indies löödüü oma Pakistan.
Joga mieles tusku, ruavos – lašku,
Joga ozas – hädiä, joga ties – mäit.
Mozartahgin löödüü Saljeriraškua,
Joga vuvves päivät kubistah gu täit.
Joga kaivos vettü, joga seinis abuu,
Joga suutkis huondes, joga tuli sambuu,
Joga taloih, Jumal, anna hüviä mieldü,
Joga kanzan liitos roikkah omua kieldü...

UNET

Unis puaksuh tulou randu
Kuduas minä olluh en,
Undu sidä pidäü kandua
Ehtüpuoles tävven üön.
Konzu unet huondes ajau,
Avuan silmät, kačon: müös
Lendäü pilvis armas kajoi –
Lendäü päiväh pimies üös.

* * *

Eloksen ratas
Juoksou da juoksou,
Rattahan vannes
Püöriü müös puaksuh.
Älä kiirehtä, ratas,
Älä huolita, ei pie,
Minä en väzü matkas –
Kestäü vie kodvan piä.

Eloksen vanne
Püöriü gu jula,
Kiirehtäü loppie
Eloksen juhlat.
Ei pie huolittua, vanne,
Elaigu pitkendiä pidäü,
Kuulet, on minun iänes
Himoine ližätä igiä.

Ratas ei kuule,
Ratas vai juoksou,
Rattahan vanne
Püöriü müös puaksuh...

ÜÖ

Päiväine peitüi,
Ehtäine heitüi –
Ilmuttu hämäri süöü.
Nouzou jo kuudam –
Kuldaine kuudam...
Ilmai se tiähtii meil müöü.

ČUURU

Pihanpühkii čuuruu
Lükkiü lumen piäle.
Libiel tämä čuuru
Meile ülen mieleh.
Sulau lumi – libei,
Pakut – rodieu kibe.
Čuuru talvel mieleh
Vieröü lumen piäle.

* * *

Midä hüvüttü on mual,
Konzu üksin diät? –
A ku järvel, jovel, suol
Hengie koskieh diät.

* * *

Ei sua pahua azuo,
Eiga Jumal tazuu,
Puutut suurih riähkih
Hengi seguou tiähtih.
Älä eči kuldua –
Kuldu sinuu hulguau.
Jumalanke ole –
Et nikonzu kuole.

* * *

Älä omal kielel kiško
Rahvastu nikus.
Kaikkie roih vie omal niškal –
Valguau joga kuus.
Vuata kazvau čento oma,
Sit sa gor'ua näit...
Tuhmu rodieu elos čoma,
Korgevutah mäit.

* * *

Ühteh jogeh kahteh kerdah
Älä ruohti polgie,
Žiälei parem omua verdü,
Älä lüki n'olgi.

Ühteh jogeh tostu kerdua
Polle üksikai et –
Toine vezi muadu pergau,
Egläzet viet kaimait.

Uuttu vettü uvves joves
Parem eči sinä –
Puhtahakse piäzet noves,
Jogi pezöü silmät.

TULE

Tule kodih, raviam astu,
Minä sille blinua pastan,
Nostan voidu, keitän čuajun,
Rüüppiän viinua – en sih juovu.
Tule teriäm, kaglas sebiä,
Ukkua huulih – roih meil kebjiem.
Väzüin minä üksin olla –

Jalloil muadu odva pollen.
Älä varua tulla kodih,
Mille üksin paha rodih.
Minä sille tiähtet heitän,
Toizes naizes tiähtet peitän.

KODAZES

Tagaveriäl kodaine
Seizou ammui-ammui.
Vuota sinä kodvaine –
Kuni tuli sambuu.
Sambuu tuli ikkunas
Sinun muaman pertis,
Minä roimos liikkumas –
Buitobi gu petties.

Sit vai tule kodazeh:
Ukkuan, niežin, sebiän –
Pikoi-pikoi kodvazeh
Rodieu süväin pehmiäm.

* * *

Pimei üö kuoli
– Ehtässäh vai.
Huondes müös huolin
Uvvessah sai.
Huolittua ruadoh
Kiirehel müös...
Huondekses uadu,
Elaigu – üös.

* * *

Olizin tiedänüh ozan,
Mennüttü en olis jättänüh elostu
Näbiesti kuldastu ukkuazin čomua,
Kehtuazin lapsenke elostua.

Roinnougo vie nouzii päivü?
Iellistü elostu et arbua.
Pahuttu vuozis meil oli äijü,
Üksikai vuotan ma parembua...

KIRJAIN

Kirjaine minun viruu
Tässäh vie stolan pieles.
Üöh minä pimieh kirrun
Hukannu, umbimieles.
Parves ma iče piäzin
Parembua ozua eččoh,
Eččimäs ammui vāzūin,
Sevonnuh suureh meččāh...

SINUTTAH

Käskenüh et lähtie iäres,
Ajanuh et koukul jälles –
Sen periä olit sa mieles,
Sinun vuoh olin ma nälläs.
Voizin, ga sinun ma süözin,
Käzil da kämmenil piäzin,
Sinun ma kaikkineh juozin,
Oppizin armastu niežie.

PIHANPÜHKII

Kukkaron avuan – ei nävü rahua,
Kormanil tühjal et süötä mahua.
Huondeksil šokkah süömistü puuttuu,
Leivänke čuaju – voitgo sih suuttuo?

Olizin dokko – en suattas lundu,
Löödäzin herroin parastu ruaduo,
Kaččozin üölöil magiedu undu,
Midäbo azut – piälakku vuodau...

KIELEN AVAIMET

Poterjäičči ključat
Pered dver’ju urai,
Älä sendäh kriči,
Eči parem ključat.

Kalaniekku kalah
Lähti ehtüpuoleh:
Oukunii da sčuurua
Sai sie tävven huavon.

Nenga po-latini
Voingi minä paista:
“Eberjözus, kaktus,
Efkaliptus, paltus...”

* * *

Ristikanzu oigei
Lapsessu vai on:
Kazvata sa poigii
Tagaveriän tuan.
Eiga tulou aigu –
Elos muigei ies;
Hädiä täüzi taigin –
Čaivoi rippuu piäs.

KEVIÄN TUSKU

AKOIN KEZÄ

Akoin kezä hämähäkin verkos
Tuhjon oksis rippuu, rouno veriäs,
Joga vuottu akoin kezä peitos,
Istuu kezä joga linnun pezäs.

Pitkih nuorih kerävüttih kurrit,
Heidü ei pie hämähäkin verko.
Süvüslehtet on gu čomat huulet,
Vaiku nägüü niilöis talven zerku.

Tuli gu neidine čoma
Sügüzü randazeh omah,
Sütütti tulduu puulehtet,
Vuaksaldi talvessah ehtät.

Neidizel guarbalohuulet,
Keldaine kassu on pitkü,
Vihmat da pohjolan tuulet
Kiškotah sovät – se itköü...

SÜGÜZÜ

Müös talvi nägüü pilvis poikki.
Pakuttih lehtet, särizöü vezi.
Jo vien joves tabai jiähine hoikku,
Jo linduzet lähtiettih loitokse pezis.

SÜGÜZÜN VIHMU

Azui vihman süvüs,
Vihmuu – korvois kuadau,
Pihal lähtie – künnüs,
Pertis – levo vuodau.

Atkal aigu – süvüs,
Lähtet koispäi – kastut,
Lämmin on vai külüs,
Pihal – vihmäl ruostut...

IZÄNDÜ-TALVI

Ammui jo tuli kezäle loppu,
Pihal on sügüzü küpsü.
Kiini on pandu kartohkukuoppu,
Talvessah nedäli üksi.

Sügüzü katkei, gu kartohkan kuori,
Ehtii vai pakkaine tulla.
Zerkottau lumel iżändü nuori,
Ižändäl külmät on huulet.

Sovat da tukat iżändäl valgiet,
Nimi on iżändäl – Talvi...
Päčinpääl pertis unet on magiet,
Pihal – sa pakkazeh halgiet...

TALVI

Aigu paha: dorogoil jäitikkö,
Tusku peldoloil, atkalas tuuli.
Lähties nagronke uidelou matikku,
Tuhunke riidelöü pakkaine suuri.
Koppailou lundu itkunke tuhu,
Turkilois pakkaine ümbäri suksittau.
Pakkaine ročkahtau, tuuli vai puhuu,
Vilu on mollembis! Eig ole üksikai?

AHAVAINE

Heitüi talvi muale –
Ahavazih lähtin päih.
Kuldu-süvüs kuoli –
Ahavaine otti väin.
Minä pohjumuadu
Kodvan jalloil kuavičin,
Mustos mieli kuadui,
Kuduas čomua muaničin...

* * *

Ahavoiččou tuuli märgiä lundu,
Taivas puhtas, pilvet pagoh iäres...
Konzu minul oli kolmekümmen,
Olit minun, nügöi olet vieras.

PAKKAINÉ

Pakkaine piihtil
Näpistäü korvat,
Niegloittau sorkat,
Murendau käit.
Külmettä mečäs
Jänöit da oravat,
Talvizes läbi
Jürketäh mäit.
Päiväine koskou

Taivahan reunan,
Kodvazen pastau,
pagieu sit müös.
Pakkaine tuikkuau
Keppizel seinäh.
Kuudam da tiähtet
Hälistäh üös.

PAKKASKUU

Herrannu valgielois sovis
Pohjolah pakkaskuu heitüi.
Jovet on jäätiköis kavis,
Jiän alle järviigi peitüi.

Pakkaine parran kel valgien
Kävelöü ümbäri kodii.
Kepil lüöü, eigo se halgie?
Udžvettu seinih kai rodih.

Pakkaskuu üskäzes lundu
Kandelou – ukselluo panna.
Ei ole herral sil undu,
Anna vai ärizöü, anna...

Tulougi meijällüö kevät,
Pihale meil roijah juhlat.
Suletah levot da seinät,
Keväizil üöt tullah lühüöt.

Suletah jovet da järvet,
Havačču linduloin parvi.
Lükkiäü sit hirvi pois sarvet,
Ihalmos jogi da järvi...

...Pihal vie pakkaskuu tõlmäü...

TALVEN KIZAT

Läbi lumes – sulakuu,
Talvi sorkat kastoi vies.
Viehku tuulel salbai suun –
Pakkaskuul on kevät ies...

Suutui talvi vihman piäl,
Pakkaskuu müös vägie sai.
Kova lumi viruu mual,
Pehmei pakkuu alahpäi.

Pakastui müös talviüö,
Zerko taivas, libei tie.
Vezi ei jo lundu süö –
Kodvan talvi istuu vie...

KEVÄTVIHMU

Vihmaine pezöü mullozet revut,
Välläle piästäü lumespäi muan.
Taivahas pilvet ollah gu rivut,
Päiväine peitüi pilvilöin tuan.

Paimendau tuuli taivahas pilvii,
Puzerdau märgiä päivän dai üön.
Pezettäü vihmu muailman silmii,
Vihmazen vettü muailmu juou.

Ojasis vezi jogiloih pagieu,
Kebjei on juosta keväzel viel.
Pilvisti kevät taivahan lagien,
Mua pidäü pestä kezäzen iel.

KEVIÄN TUSKU

Kaimavui mieli suksiloin jälgih,
Revus on kevät matinke kerois,
Rahvahan keskes ulizou nälgi,
Laukois on kaikkie, kukkaros – zero.
Tuhkas on lumi, vezi on noves,
Hälünke juoksou kevät, gu kana,
Piäliči-poikki et piäze joves,
Unohti jogi lämmäzet sanat...

KEVIÄN KÜÜNÄL MUAMAN

Minun muaman Ivanovan

(Hiloin) Veran mustokse

Jo kevät suluau lundu,
Da päivät pitketäh.
Müös üölöil eule undu,
Müös koivut itkietäh.

On koivun itku pühä,
Sa azu kumardus.
Juot kauhas mehuu hüviä,
Roih paras oigevus.

Se mehu – muaman küünäl,
Juot – vägie liženöü.
Voit kodvan olla muijal,
Sit tulou kezäüö...

KEZÄHUONDES

Hansen (Vlasovan) Ninale

Huondes tukkuh keräi uvun,
Nouzou päivü, roih sit räkki.
Puoli üödü oli kuudam,
Sarvet pitkät, se gu häkki.

Astun niitul – heinät kasties,
Terväh nouzou päivänrusko.
Bul’oi joves on gu aste,
Joven rannal sagei tusku.

Huondesuni mečas magei,
Rohjon kieli lekkuu tuulel.
Ilman piäl on huondes valgei,
Sinä maguat – kiini huulet.

Minä petties ozan kaimain,
Oza otti huondespuolen.
Olet sinä minun aino,
Ei roi sinuu – minä kuolen...

Huondes tukkuh keräi uvun,
Nouzou päivü, roih sit hüvä.
Sinä olet minun kuudam,
Sinä olet minun jüvä.

POČINHEINÜ

Suvaiččou vai suvai ei,
Počinheinü, sano.
Minä hälle hengen vein,
Häi on minun aino.
Poččiheinü – valgei piä,
Halvastau se niitul.
Minä segoin keski tiel,
Auta, Pühä Miikul!..

UKONILMAN IEL

Lennos piäsköilindu
Siivil koskou muadu.
Taivas peitüi pilvih,
Vihmal taivas vuodau.

Tuulel lekkuu meččü,
Roih sit ukonilmu.
Piäsköi eččiü peittuo,
Piäsköil rodih vilu.

Varuau lindu jürüü,
Sendäh eččiü peittuo.
Siivil koskou muadu,
Heinih tahtou heittäö.

KEZÄÜÖ

Kezäüö on zerko,
Rippuu huadžus verko.
Muatah järvikajoit –
Terväh huondes roih.
Kaste heinis libei,
Pakut – ei roi kibeï...
Vezi – hapainmaido,
Ilmu – sagei voi.

Zerko üö on kezäl,
Lämmin mua, gu pezä.
Ravieh juoksou aigu,
Pagieu kezäüö.
Päiväl kuivau kaste,
Pezen silmät asties,
Nouzou kezäpäivü –
Havačummo müö.

LIIPOILINDU

Liipoilindu siivil viuhkuttau,
Hänen aigu räkkikezä.
Ilmua tuuli odva liikuttau,
Liipoilindu kaimai pezän.

Liipoilindu, liipoilindu!
Istoi niitun piäle heinääh.
Liipoilindu, liipoilindu!
Nieglal püstän sinun seinäh...

* * *

Ravieh meni kezä,
Lindu kazvoi pezäs,
Terväh tulou talvi,
Ikkunan on tuan.
Vaiku süvüs ezmäi
Vaihtau lämmän kezän,
Sitgi lumi valgei
Kattau piälpäi muan.

Vönüü kurgiparvi,
Nosti hirvi sarvet,
Kägöi ei jo kuku,
Terväh vilu roih.
Lühüöt roidih päivät,
Koivu sovat kaimai,
Jänöigi ei nuku –
Valgien turkin sai.

Kunne lähtöü kezä
Iäres omas pezäs?
Minä hälle jälles
Kirrun: “Ole vie!”
Konzu tulou kevät,
Minä sebiän heinät,
Lämmin päivä mieles
Süöttäü joga piän.

* * *

Mustu pilvi päiväzen söi,
On gu kohtuine pilvi nügöi.
Kauhal joves vettü häi joi,
Kandua vihmua pilvel on jügei.

* * *

Katoi lumel levon,
Truvas nouzou savvu.
Talvi zerku hevol
Tuli gostih ammui.
Ehtii tulla odva –
Ižändäkse rodih.
Ižändöiččöü kodvan,
Viluu kandau kodih.

Vaiku, minä tiijän,
Kevät tulou vägev...
Anna šelou liijan,
Kevät tulou – pagieu.

* * *

Ikkunan müös valgai,
Ikkunalluo istun,
Päččih panin halguo –
Talvi lämmät kiškou...

MÜÖS TALVI

Ikkunat pakkaine turkiloih kiärii,
Lumi, gu hurstine, muan piäle vieri,
Vien joves keviässäh d'iahüzih salbai,
Pohjolan tuuli müös kerozen avai.

Silittäü muadu müös Pohjolan tuuli,
Pakkaine ukkailou korvih dai huulih.
Azetui kodvakse Karjalah talvi –
Čomannu tuli vilu da valgei...

HUKKU

Pühkiü pihua tuuli,
Bul'kuu lükkiü huulih,
Alah sordau heinät,
Viluškoittau seinät.
Kastau vihmu muadu,
Vihmal levo vuodau,
Uinuou terväh meččü,
Lähtöü hukku eččöh.
Talvel hukal nälgü,
Seguou jänöin jälgih...

TALVI

Tuli mies
Tävves väis,
Šuapku piäs,
Keppi käis.
Katoi muan
Turkil häi,
Sellän tuan
Reppu piäl.
Kuatanois
Suksittau,
Lämmät pois
Varrastau.

KOIVU

Ikkunan tuan on vilu,
Pertis voit vie istuo.
Tuuli kandau pilvii,
Oppiu lehtii kiškuo.
Alasti jo koivu,
Jaksatettu valgei.
Hengele roih hoivu,
Konzu tulou talvi,
Peittäü lumel koivun.
Keviäl sit vai, valgei,
Uvvessah roih roinnut.

* * *

Tuuli pilven kiškoi,
Kudai vihmua niškal
Kandoi – muadu pestä.
Pilvi bokkah eistäi –
Tuulen vägie varua.
Vaigu mustu varoi
Taivahas vie kestäü.

* * *

Sellittäü talvi valgieloih sobih,
Pihalpäi kaži juoksou jo kodih.
Ezmäine lumi tervähgi sulau,
Kodvan vie poudu püöriü gu jula.

TIÄHTET

Alahan vai ülähän,
Ei sua sidä tiediä.
Tiähtet loitton paletah,
Nostattua vai pidäü.
Vilut tiähtet taivahas,
Lämmiä heispäi eule.
Ripu sinä rahvahas,
Ristikanzu ole.

LAPSIEN RUNOT

ABERI

Kirjutettu Aberi,
Painettu se paperih.
Ollou lapsi avvoisuu,
Ei sit lugie opastu.
M(e) da A – roih ühtes MA,
Ü da Ö – on puhtas ÜÖ.
Pane ühteh MA da MA –
Mamua suvaičemmo müö.
Aberih sa tartu vai,
Bukvat tiijustat sit kai.
A, B, C, D, E, F, G(e)
Lugemas sit et pagie.

SANAZET

Koiru haukkuu: “Anna raukku lihua!”
Kukki laulau: “Parem eule brihua!”
Varoi kruakkau – kukkii varoi vihuau.
Kaži n’auguu, hännäl pühkiü pihua.
Kägöi kukkuu, lugou meijän igii.
Pin’oi purtes, tartuu nahkan higih.
Lehmü möngüü: “Lüpsä minun maijot!”
Kana muniu: “Tokoi ollah aijat...”

VIIZAS KAŽI

Viizas kaži kaččou ikkunah,
Sie čiučoit javotah muruu...
Se ei ole paha!
Voit olla:
Kažit javotah čiučoidu...
Čiučoi! Älä availe n’uakkua!
Kaži ei nuku!
Häi smiettiu, kui tavata čiučoidu.

PEITOS

Üksi, kaksi, kolme, nelli,
Minä ečin, peitos – velli.
Nelli, viizi, kuuzi, seiččie,
Peitos minä, velli – eččiü.
Kaheksa da üheksä,
Üheksä da kümmene.
Peitos mollei uvvessah –
Eččiü meidü... remeni.

OHTOI

Hiemaih tartui ohtoi,
Löüdi, bluaznu, kohtan.
Ripui hiemais kodvan,
Kiškoin ohtoin odva.

LIBEI

Dorogu on libei,
Pakut, roih sit kibeï.
Öntästüt dai lennät,
Puhalduugi nenä.

KIBEI

Očan tuikkain veriäh,
Očal kibeï rodih.
Tahtoin puuttuo teriäm
Pihas omah kodih.

KIÄNNÖKSET

Ivan Surikov

LAPSUSAIGU

Tämä minun hieru,
Oma kodi täs.
Minä lennän regüös
Alah korgies mäis.
Mukeldihes regüt,
Minä virun mual,
Mukkii kiänän ravieh
Hieruvuaran ual.
Nenä täüzi lundu,
Lumi meni suuh...
Brihaččuloil kummu,
Mille hädä – uh!
Vaiku ammui heitüi
Päivü hierun tuan;
Nosti tuuli tuhun,
Terväh tulou üö.

Külmänüh gu pässi,
Külmattu on käit,
Odva rüvvän kodih –
Korgevuttih mäit.
Konzu menet pertih,
Lükkiät turkin pois;
Päčinpäle nouzet,
Kudai lämbieü kois.
Vaikkani voit istuo...
Tüüni ümbäri,
Tuhun pajo kuuluu –
Ehtühämäri.
Kuožalin tuan mama,
Kezriämine ies.
Čupus azuu virzut
Died'oi – harmai mies.
Talvel ehtü pitkü
Zerkupäivän süöü;
Baba čomua suarnua
Sanou puolen üön.
Kui Ivan – carevič,

Tabai linnun käil,
Andilazen hälle
Harmai hukku sai.
Kuundelen ma suarnua,
Tuohus palau – näin;
Ikkunan tuan ehtü
Kubizou gu täi.

Nikolai Fjodorov

* * *

Suonvezi on gu pimei üö,
Üös päivännouzus ei voi liikkuo,
Ga löödüü keskipimies ikkun,
Gu lapset, ihastummo müö.
On valgei-valgei keskiüö,
Vai sinä nügöi üödü nai et?
Sa iče tiijät, tullah päivät,
Roih tuhmu kohto kaunis müös.

* * *

Jo vahnus tulou, ravieh juoksou,
Jo tukat sinun savvu söi,
Da suarnah sinun nügöi puaksuh
Jo toine naine tropan löi.

Ga oli meile konzu liennöü –
Ma varain, sinun kaimuan üös,
Kui ečin sinuu, usko pienneh,
Kui vuotin, roittos minun müös.
Gu voizit tiediä, midä roihes,
Ku olis tiedoiniekku täs.
Kui minä sinuu omah kodih
Vein muaman silmih käzi käis.
Gu olet sinä minun oza,
Ma tiediä voinnuh silloi en,
Vai minä olen – silmäs ozru,
Kui tuli vahnus vuozis meih?..
...Jo vahnus tulou, juoksou ravieh,
Sa niilöi päivii kiänä et.
Vai musto meispäi ielleh pagieu –
Sa mustoh minun hengen veit.

Aleksandr Gusakov

* * *

Ma tiijän, minun vuvvet – tuuli,
Gu meri, aigu aldavui,
I meidü ukkuau surmu huulih,
Sit igä kalmah kaimavuu.
Meis leikkuau surmu meren allon,
Vai üksi vauhti allos jiäü,
Sit vaiku mejjän piäle kalmon
Se počinheinü nostau piän.

* * *

Vie lumes vüössäh seizou kuuzi,
Vie talven zerko pihua süöü,
A hengel pajo rodih uuzi,
Se rakas minun mieldü juou.
Ah, olis tiediä alguperäh,
Kus löüdiä oma oza vois,
Da midä sie on tagaveriäl,
Da kenbo mille siivet toi?
Ah, olgah, huškua täüttü vägie,
Mih pidäü tuldu poltua meil,
Hos kunne nügöi sinä pagie,
Ei rodie uuzii siivii teil.

* * *

On jätettü vuvvet da vuvvet,
On loppiettu päivät da üöt,
Kus ankuril lod'd'azet uvvet,
Müös tulettah seizotah hüö.
Müös ankuril seizotah meres,
Kus net, siegi loddinke sa,
Sie ihastus tuulenske veres,
Sie hädiä ma korvissah sain.
On elaigu moine, gu suolu,
Sa vähembi ulize täs,
On nuori meil elaigu kuolluh,
Vai tuuli da meri on väis.

Sergei Orlov

HEBO

Varuan ma, kui hebo palau,
Juoksou minun ual.
Häi, gu vezi, kudai alah,
Pagieu keskiüöl.

Keskiüös on minun hädä,
Juokse teriäm kois!
Midä puuttuu tuuli mäidäü,
Vaikastuo se vois?

Sie on vikse minun vuitti,
Pohjal viruu häi.
Oza hädiä mille suitti
Andua tävvel käil.

SÜGÜZÜ DA KEZÄ

Mistõi sinä, süvüs, katoit,
Čomal paikal muan?
Vai sa kuldua meččäh kannoit,
Javoit tävven üön?

Kunne sille moine kiireh,
Viehäi kezä on!
Älä tungei kezän piirih,
Peitü mečän tuan.

Salbua omil tuulil iäni,
Ota kezäs käit.
Kezän aigu muite pieni,
Mikse vihman sait?

SÜVÄINDÖ

Algusana	3
ARMAS KODI, ARMAS RANDU	5
Üön ikkun	5
Kodirandu	6
Armas kodi, armas randu	7
Minun kodi	8
”Ühtes olles toraituttau...”	8
Armas kodi, armas randu	9
Karjalan Ukrainu	9
Anusjogi	10
Armas kodi, armas randu	11
Karjala	11
Samvuuru	12
Ilmu	12
Armas kodi, armas randu	13
Malittu	14
“Midä minä muailmal täl püzün?..”	14
Armas kodi, armas randu	15
Huondes	15
Ken sanou?	16
Armas kodi, armas randu	17
On’kula	17
Mučoi	17
Atkalas	18
Armas kodi, armas randu	19
Iivan da Marja	19

ELOKSEN DOROGAT

Solmi	20
“Vuvvet minun juostah edeh...”	20
Ozatoi	22
Lundu jo valii dorogan piäle	22
“Olgupiäle heitä käzi...”	23
Pagin	24
Linnan elos	25
Kummu	25
Vägevü čuaju	26
Paju	27
Adaman tähtet	28
Riähkühengi	28
Tuuli	29
Piäsköi	30
Eloksen dorogat	31
Kiini	31
Kurjan vuitti	32
Aigu	34
“Pardu kazvau ravieh...”	35
Ilman koulu	36
Ekspromptu	36
Hädä	37
“Joga kielen runos oma Puškin...”	38
Unet	39
”Eloksen ratas...”	39
Ůö	41
Čuuru	41
“Midä hüvüttü on mual...”	42

“Ei sua pahua azuo...”	42
”Älä omal kielel kiško...”	43
“Ühteh jogeh kahteh kerdah...”	43
Tule	44
Kodazes	45
”Pimeï üö kuoli...”	46
“Olizin tiedänüh ozan...”	47
Kirjaine	48
Sinuttah	49
Pihanpühkii	49
Kielen avaimet	50
”Ristikanzu oihei...”	51
KEVIÄN TUSKU	
Akoin kezä	52
”Tuli gu neidine čoma...”	52
Keviän tusku	53
Sügüzü	53
Sügüzün vihmü	53
Ižändü-talvi	54
Keviän tusku	55
Talvi	55
Ahavaine	55
”Ahavoiččou tuuli märgiä lundu...”	56
Pakkaine	56
Pakkaskuu	57
Talven kižat	59
Kevätvihmu	60
Keviän tusku	61
Keviän küünäl muaman	61

Kezähuondes	62
Keviän tusku	63
Počinheinü	64
Ukonilman iel	64
Kezäüö	65
Liipoilindu	66
“Ravieh meni kezä...”	67
“Mustu pilvi päiväzen söi...”	68
“Katoi lumel levon...”	69
”Ikkunan müös valgai...”	70
Müös talvi	71
Hukku	72
Talvi	73
Koivu	74
“Tuuli pilven kiškoi...”	75
“Sellittäü talvi valgieloih sobih...”	76
Tiähtet	76
LAPSIEN RUNOT	
Aberi	77
Sanazet	78
Viizas kaži	78
Peitos	79
Ohtoi	79
Libei	80
Kibei	80
KIÄNNÖKSET	
Ivan Surikov	81
Lapsusaigu	81

Nikolai Fjodorov	84
”Suonvezi on gu pimei üö...”	84
“Jo vahnus tulou, ravieh juoksou...”	84
Kiännökset	85
Aleksandr Gusakov	86
“Ma tiijän, minun vuvvet – tuuli...”	86
“Vie lumes vüössäh seizou kuuzi...”	87
“On jätettü vuvvet da vuvvet...”	88
Sergei Orlov	89
Hebo	89
Sügüzü da kezä	90

Kirjas on kätüttü B. Kukšijevan kuvien reproduksieloi

Kevätsävel
 Kižin koit
 Talvi Kentärves
 Pilveksine päivü Kuzarandas
 Jandomjärvel
 Man’gu talvel
 Talvikuva
 Vodlajärvel
 Veneh
 Karjalaine luondo

Литературно-художественное издание

Вася Вейкки
(Василий Савельевич Иванов)

ДОРОГИ ЖИЗНИ
ELOKSEN DOROGAT

Технический редактор В. И. Яшков
Компьютерный набор М. Ю. Незвицкий
Компьютерная верстка Л. А. Саксонова

Лицензия ЛР № 040464 от 02.04.98.
Подписано в печать 24.10.03. Формат 70х90/32.
Бумага офсетная. Гарнитура Times. Печать офсетная.
3 усл.печ.л. +0,25 усл.печ.л. вкл.
2,1 уч.-изд.л. +0,21 уч.изд.л.вкл.
Тираж 1000 экз. Заказ № 3280.
Издательство “Периодика”.
185610, г. Петрозаводск, ул. Германа Титова, 3.
Отпечатано с готовых диапозитивов
в ГУП “Республиканская типография
им. П. Ф. Анохина”.
185005, г. Петрозаводск, ул. “Правды”, 4.

Вейкки, В.

V35 Дороги жизни/Вася Вейкки.– Петрозаводск: Периодика, 2003. – 96 с. + 8 с. вкл.
ISBN 5-88170-102-X

Первая книжка стихов Васи Вейкки (Василия Иванова) посвящена родной Карелии, малой родине, которую не выбирают, и которой не изменяют птицы. В стихах органически сливаются мотивы любви и печали карела, душевная боль и сомнения за свою судьбу и будущность.

Издание рассчитано на широкий круг читателей.

ББК С (Карел)